

En syn för Gudar!

Josef Hultgren, pojken som hade ansvaret för eldningen, har skrivit ner några av sina minnen från Alebo brunns- och badanstalt. Ett av dem har med gytjebaden att göra. "Patienten fick ligga eller sitta på en bänk medan baderskan gned och gnodde in den svarta gytjan på hela kroppen. Offret skulle ligga stilla en stund innan det var dags för dusch och rengöring. En man med svart skägg och dito hår var ordinerad gytjebad en dag och gjorde sensation. Baderskan Stava hade gått ut ur badrummet och kanske var hon borta längre än vanligt. Plötsligt kom en svart figur utrusande i korridoren, endast klädd i den svarta gytjan, och vidare ut på verandan och ropade – Stava, Stava! En hel del badgäster, mest kvinnliga, var församlade i korridoren och utanför. Vid åsynen av mannen utbröt panik, ett fasansfullt skrik samt flykt åt alla håll. Det var en syn för Gudar!!! En fru från Halmstad svimmade och fick tagas om hand av massörskan medan Stava tog hand om mannen och förde honom till badet."

Källan till Alebo brunn fortsätter att rinna

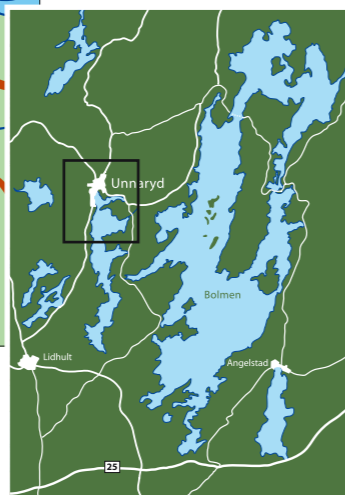
Alebo är fortfarande en mycket lugn och fin plats. Källan till Alebo brunn fortsätter att rinna. På Alebo pensionat kan gästerna komma och nyttja det magiska vattnet. Här finns restaurang, café, hotell och kanotuthyrning. Från huset kan besökaren njuta av den vackra utsikten över sjön Unnen. Det finns möjlighet till bad och fiske.

Dessutom finns det ett stort badkar i trä, vars vatten värms upp med ved. Att bada badkar på detta sätt är särskilt nöjsamt på vintern och våren.

Läs mera!

Om Alebo pensionat:
www.alebo.se

GPS (RT 90 2.5 gon V)
Alebo pensionat:
1361106 Ö, 6315516 N

Vägbeskrivning

Alebo ligger i utkanten av Unnaryd. Kör från Unnaryds centrum mot Lidhult. Sjövägen på Unnen går också bra.

Omslagsbild: Alebo Pensionat. Foto: Bo Tengnäs. **Huvudsakliga källor:** "Alebo Brunns- och Badanstalt under delar av 1700- och 1800-talet" av Anita Kindstrand, ur "Södra Unnaryd–Jälluntofta Fornminnes- och Hembygdsförenings Årsskrift 1991"; "En flaska järnvatten från Alebo" av Erik Palm, ur "Södra Unnaryd–Jälluntofta Fornminnes- och Hembygdsförenings Årsskrift 1953"; Mette och Erik Dich, Alebo Pensionat. **Faktasök:** Karin Tengnäs och Malin Ekwall. **Textsammanställning:** Karin Tengnäs. **Bild Ångaren Vega:** Vykort från ca 1905. **Foton där ej annat anges:** Karin Tengnäs. **Tecknad illustration:** Willy Lindström. **Logotyp:** Lars Lidman. **Grafisk form:** Tecknargården/Willy Lindström. **Produktion:** Naturbruk AB/Bo Tengnäs. **Projektsamordning:** Bitte Rosén Nilsson, Hylte kommun. **Copyright:** Naturbruk AB. **Tryckår:** 2006.

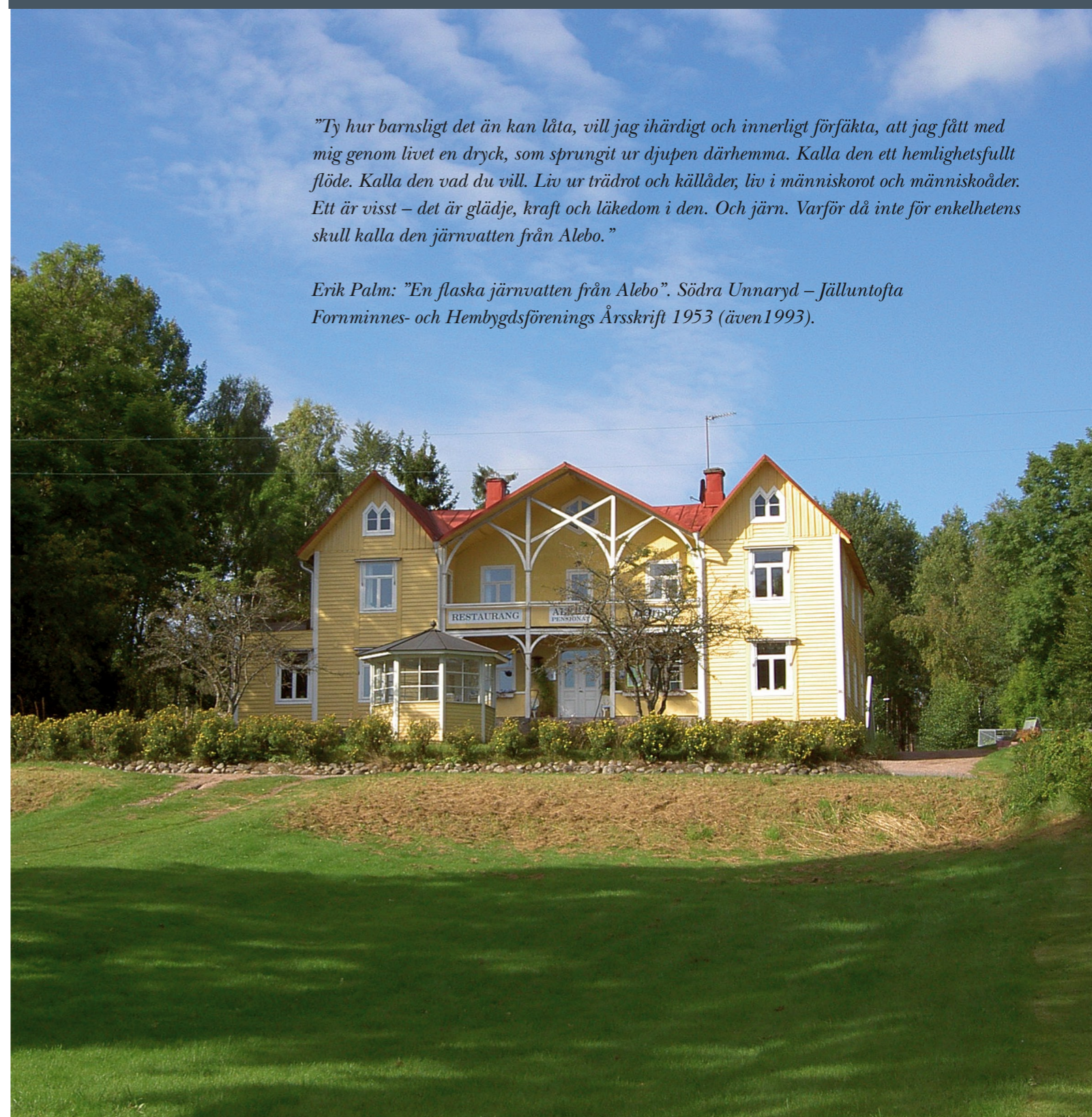
Foldrarna i serien "I Ebbe Skammelsöns kölvatten" finns på Internet: www.hylte.se eller www.unnaryd.com

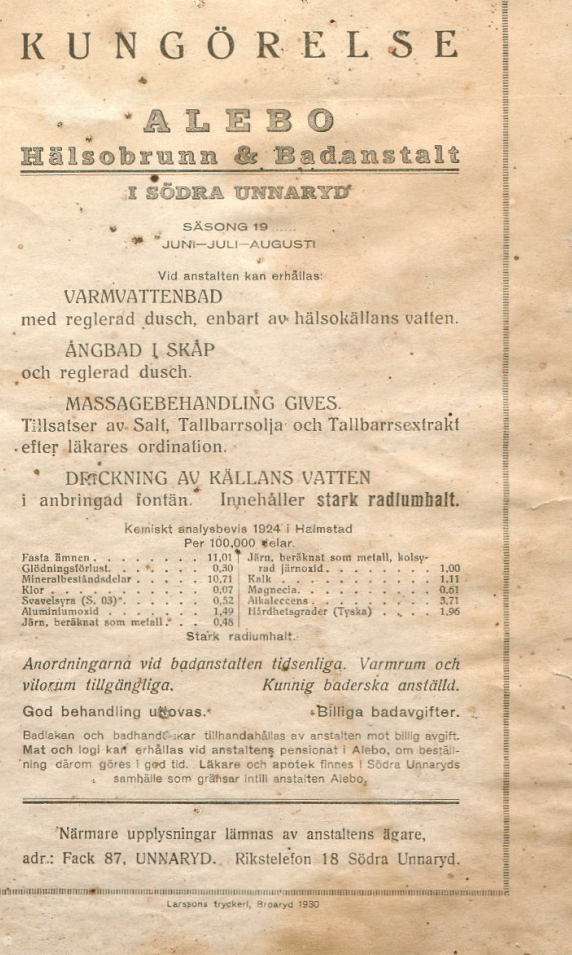

I EBBE SKAMMELSONS KÖLVATTEN

"Ty hur barnsligt det än kan låta, vill jag ihärdigt och innerligt förfäktas, att jag fått med mig genom livet en dryck, som sprungit ur djupen därhemma. Kalla den ett hemlighetsfullt flöde. Kalla den vad du vill. Liv ur trädrot och källåder, liv i människorot och människoåder. Ett är visst – det är glädje, kraft och läkedom i den. Och järn. Varför då inte för enkelhetens skull kalla den järnvatten från Alebo."

Erik Palm: "En flaska järnvatten från Alebo". Södra Unnaryd – Jälluntofta Fornminnes- och Hembygdsförenings Årsskrift 1953 (även 1993).

Alebo inledde turismen i Unnaryd

Med sitt ursprung i Sjättesjö
 Till sjön Fjällen väster om Unnaryd flyter en bäck som heter Fjällabäcken. Den kommer från en sjö som kallas Sjättesjö. Sjättesjöes vattenyta ligger mer än 20 meter högre än Unnens. Sjön har inga större tillflöden utan får det mesta av sitt vatten genom ett litet kärndrag från Sjättesjösmosse. I sjön är stenarna mineralfärgade. Det är de ådror som går i marken från Sjättesjö, som sägs vara ursprunget till Alebo hälsobrunn.

Källan känd sedan 1600-talet
 Men långt innan Alebo blev badanstalt nyttjades källan. Det finns belägg för att den var känd och använd redan på 1600-talet. Ett danskt mynt från denna tid har hittats i källan. Flera andra mynt som hittats i källan är också mycket gamla. De finns nu att beskåda på Bonadsmuséet i Unnaryd. Att man hittat mynt i källan visar att den varit en offerkälla. Det innebär att den har förknippats med någon dyrkad gudomlighet. De källor som valdes ut hade oftast någon speciell egenskap. Kanske uppfattades Alebo källa som bärare av särskilda läkande krafter och uppehållsplats för övernaturliga väsen.

Badhuset
 Från början låg det ett färgeri där badhuset ligger idag. Färgeribyggnaden var förstäeligt nog inte ändamålsenlig som badhus. Därför revs den. Ett badhus byggdes 1889 och Brunshotellet byggdes 1897. I badhuset fanns fyra rum med badkar, två duschrum och ångbad. Det fanns ett annat rum för massage samt ett litet rum för uppvärmning av vattnet.

Konsten att transportera och värma upp vattnet
 I rummet för uppvärmning fanns två bassänger, en större för kallvatten och en mindre för varmvatten. På den här tiden fanns det inga pumpar. Bassängerna låg på badhusets vind. Den placeringen gjorde att det blev tryck i ledningarna och möjligt att duscha. Vattnet transporterades till bassängerna genom självtryck från hälsokällan vars vattenyta låg högre upp än taknocken på badhuset. På så

vis kunde vattnet rinna automatiskt från källan till bassängerna och vidare till duscharna. Uppvärmningen av vattnet var enkel. Genom en rörslinga med många hål pressades varm ånga ut i karet för varmvatten. Ångan kom från en vedpanna på undervåningen, där vatten kokades.

Tioåring med stort ansvar
 På 1890-talet ägdes Alebo badanstalt av Gustav Hultgren. Sonen, Josef Hultgren, ansvarade som tioåring för uppvärmningen. Detta arbete hade sin start klockan tre på morgonen. Vattnet skulle vara minst 60° varmt vid badningens start klockan åtta. Annars var det inte roligt att stöta på baderskan Stava. Josef hade även uppdraget att hämta massörskan med båt varje morgon och ro henne hem varje eftermiddag. Hon kom från Nygård. Att hämta och lämna henne innebar mer än 2 km rodd varje dag. För detta fick han fem öre. Andra uppdrag kunde vara att springa ärenden åt familjen och badgästerna.

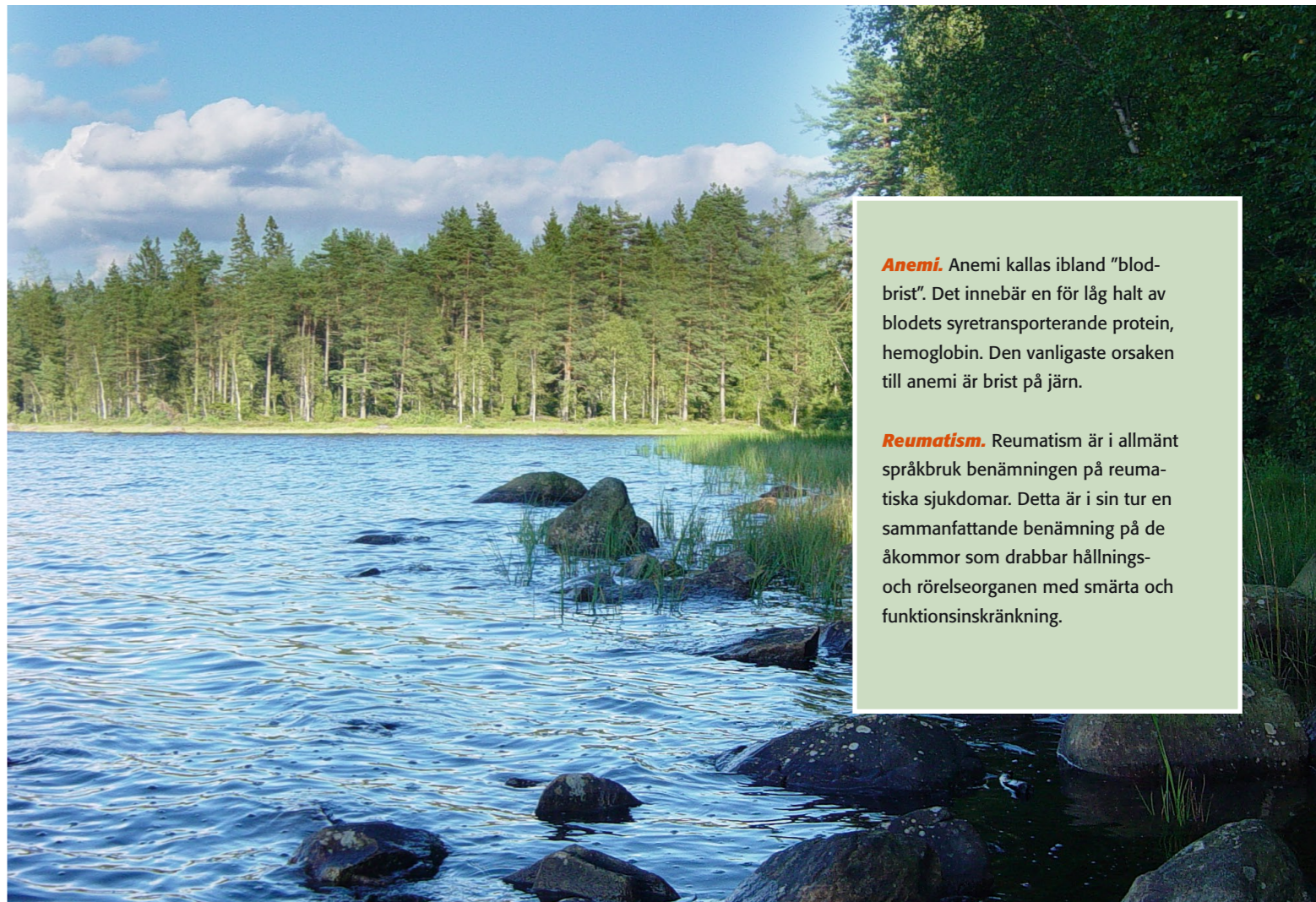
Ryktet om järnvattnet från Alebo
 Mellan åren 1896 och 1899 kulminerade aktiviteten på badanstalten. Då hade ryktet spridit sig om det fantastiska vattnet. Många gäster kom, framför allt från Halland, Skåne och olika delar av Småland. I ”En flaska järnvatten från Alebo”, skriven av Erik Palm, berättar författaren om en önskan han hade som barn. Den unge Erik hade, som så många andra, hört talas om dryckens underbara egenskaper. Därför önskade han sig att hans mamma skulle ta med en flaska vatten från Alebo till honom. Hans förhoppning var att kunna hämta kraft och mod av en slurk om svåra tider nalkades.

Drickning på gungbräda
 Drickningen ägde rum mellan klockan sju och åtta på morgonen. Då serverades ett glas vatten. Gästerna fick sätta sig två och två på den speciellt avsedda gungbrädan och dricka. Teorin var att vattnet skulle fördelas bättre i kroppen om gästen rörde på sig samtidigt som denne drack. Därmed skulle den bästa effekten uppnås. Vattnet var särskilt känt

för sin kraftiga verkan mot anemi och reumatism. Många av de badgäster som kom till Alebo brunns- och badanstalt led av just dessa två sjukdomar. Efter några veckors behandling åkte värkbrutna personer hem utan värk. Med tiden kom drickningen att kombineras med olika typer av läkande bad. Vid niotiden kom doktor Essén och hade mottagning ett par timmar. Han ordinerade antalet glas vatten som skulle drickas och vilka bad som skulle användas. Detta utöver den massage och den sjukgymnastik som erbjöds.

Myten om kryckorna
 Värkbrutna personer som kom till Alebo blev snabbt botade. Vid sitt tillfrisknande fick de, enligt myten, ställa in sina kryckor i ett hålrum på hotellet. Kanske finns det en sanning i detta. Än idag finns det nämligen ett oförklarligt hålrum på Alebo med väggar på alla fyra sidor och än så länge har ingen vågat öppna det...

Sjättesjö.

Anemi. Anemi kallas ibland ”blodbrist”. Det innebär en för låg halt av blodets syretransporterande protein, hemoglobin. Den vanligaste orsaken till anemi är brist på järn.

Reumatism. Reumatism är i allmänt språkbruk benämningen på reumatiska sjukdomar. Detta är i sin tur en sammanfattande benämning på de åkommor som drabbar hållnings- och rörelseorganen med smärta och funktionsinskränkning.

Från 1930 finns en kungörelse. Den lockar människor att besöka Alebo hälsobrunn och badanstalt genom att ange att vattnet är radioaktivt – något som förmodligen inte skulle ses som lika positivt idag!

Alebo var och är fortfarande betydelsefullt för Unnaryd. Det var en gång inledningen till turismen i samhället. 1917 beskrevs Alebo brunns- och badanstalt som en enkel, lugn och trevlig plats. Vilan och sökandet efter hälsan var det huvudsakliga målet.

Det läkande källvattnet
 I slutet av 1800-talet tömdes den skopa källvatten som skulle bli inledning till de medicinska baden på Alebo hälsobrunn och badanstalt. Enligt folktraditionen tog det hela sin början när Magnus Forsander upptäckte att källvattnet i Alebo inte var som vanligt vatten. Det hade läkande egenskaper.

Ångaren Vega lägger till vid Alebo.